DESPRE DINAMICA LIMBII ROMÂNE CONTEMPORANE. CÂTEVA CONSIDERAŢII SOCIOLINGVISTICE, LEXICOLOGICE ŞI PRAGMATICE PE MARGINEA NOILOR VERBE CU BAZA ANTROPONIM

Constantin-Ioan MLADIN

Abstract

This contribution re-analyzes several sociolinguistic, lexicological, and pragmatic aspects relating to the productivity of the **–iza** suffix in the generation of verbs having as a base derivative an anthroponym. The presentation refers exclusively to contemporary Romanian verbs whose base is represented by a name of a public figure / political personality and to their derivatives as well.

§ 1. Premise şi intenţii. S-a scris în mai multe rânduri despre marea productivitate a sufixul neologic *-iza*, insistându-se şi asupra capacităţii sale aproape nelimitate de a genera verbe caracterizate printr-o marcată coloratură conjuncturală, unele dintre acestea având, probabil, existenţă efemeră. O trăsătură originală a sufixului respectiv o constituie disponibilitatea sa de a selecta ca bază de derivare: **(1)** nume proprii geografice (state ori zone geopolitice mai mari sau mai mici: *balcaniza*, *bulgariza*)[1], **(2)** nume de organizaţii politice (*pedesériza* , *udemériza*), **(3)** nume proprii de personalităţi culturale ori de persoane publice. În rândurile ce urmează ne vom referi numai la derivatele din ultima categorie menţionată şi le vom discuta doar pe cele foarte de curând apărute în limba română. Mai exact, pe baza unui corpus constituit în întregime din enunţuri culese de pe Internet[2], urmează: **(1)** să inventariem creaţiile verbale foarte noi obţinute de la baze-nume de persoane publice (toate fiind nume foarte populare de oameni politici) cu sufixului *-iza*, **(2)** să reconstituim unele definiţii implicite ale acestora, aşa cum ni se relevă ele în contextele în care figurează, **(3)** să indicăm câteva particularităţi de folosire a acestora, **(4)** să subliniem gradul lor crescut de conceptualizare / abstractizare, **(5)** să indicăm eventualele relaţiile semantice stabilite între unele dintre aceste verbe, **(6)** să surprindem chiar atitudinea vorbitorilor faţă de noile lexeme din această categorie, prin reproducerea unor comentarii metalingvistice.

De la bun început se impune a fi făcute următoarele remarce importante:

(1) Cele mai multe creaţii neologice din categoria celor examinate şi conceptele pe care ele le denumesc au fost produse în mediul politic şi jurnalistic (*După* ***becalizare***, ***columbenizare*** *[...] Celebritatea lui Gigel şi a lui Irinel a fost creată sută la sută de unele canale de televiziune particulare, după ce au văzut că ambii au priză la un public numeros. Şi uite-aşa, cătinel-cătinel, au început „****becalizarea****” şi „****columbenizarea****”* [109]; *Fenomenul de* ***becalizare*** *despre care se vorbeşte în ultima vreme şi care a născut inclusiv reacţia presei, adică a breslei care se face într-un fel vinovată de crearea acestui personaj, are şi o altă faţetă* [24]).

(2) Apariţia formaţiilor lexicale cu acest operator verbal se explică prin remarcabila lor capacitate de a exprima în mod economic şi sugestiv totodată concepte complexe ce nu ar putea fi actualizate altfel decât prin întrebuinţarea unor structuri lingvistice extinse („Se poate chiar aprecia că, în general, derivatele în IZA, IZARE, IZAT apar azi tot mai des ca expresii condensate, sintetice, ale unor enunţuri mult mai lungi, cu conţinut variat, a căror producere în situaţiile de comunicare curentă ar fi o dovada flagrantă a încălcării binecunoscutului principiu al **«**economiei**»** ce reglementează atât structura internă a sistemului limbii, cât şi folosirea

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)

unităţilor acestuia în vorbire. ”[3]). Ele funcţionează deci ca echivalente sintetice foarte marcate stilistic ale unor construcţii sintactice mai elaborate pentru desemnarea unor realităţi ale vieţii noastre politice şi sociale, atât de „originale” şi intens mediatizate („Marian Vanghelie şi Gigi Becali nu trebuie blamaţi. Ei trebuie asumaţi. Regula democraţiei este că fiecare cetăţean, educat sau incult, curat ca lacrima sau pătat ca un dalmaţian, cinstit sau ticălos, poartă în raniţă bastonul de mareşal al politicii. Totul este ca oamenii să-i acorde încrederea. [...] Ne place sau nu, cei doi sunt produsele de succes ale noului val din politică. De ce ? Pentru că în ei regăsim o mare parte a României de azi. România lipsită de repere. România marcată de o criză profundă a şcolii şi a culturii. România care se simte abandonată de o clasă politică pe cât de arogantă, pe atât de goală şi de incapabilă. România marilor manipulatori de pe micile ecrane. Toate aceste rele ale ultimilor ani şi-au căutat cu disperare expresiile politice. Se pare că le-au găsit. [...] Pentru că actuala clasă politică şi-a abandonat valorile în Pipera şi Ferentari !”[4]).

(2) Numărul verbelor discutate şi a derivatelor postverbale corespunzătoare nu este foarte mare. Unele dintre ele înregistrează apariţii rare (*ceauşesciza*, *constantinesciza*, *monamuscăliza*, *noriciza*)[5]. Altele însă cunosc o ocurenţă impresionantă (*băsesciza*, *vadimiza*, *vangheliza*).

(3) În corpusul nostru nu am găsit chiar pentru fiecare unitate discutată forma verbală propriu-zisă, ci numai pe cea derivată – nominală[6] (*becaliza – becalizare*, *ceauşescizare*, *columbeniza – columbenizare*, *constantinescizare*, *coposa*, *crinizat*, *cristiantheodorescizat*, *geoanizare*, *igorsmirnovizat*, *iliescizare*, *monamuscălizat*, *noricizat*, *orbanizare – orbanizat*, *patricizare – patricizat*, *vadimiza – vadimizare*, *vangheliza – vanghelizat*). Şi chiar dacă verbul a fost atestat, derivatele sale l-au copleşit numeric de fiecare dată.

(4) Aceasta nu înseamnă însă că verbul corespunzător nu există, cel puţin în plan virtual, existenţa sa fiind întotdeauna presupusă, potenţială, pentru că numai ea face posibilă obţinerea derivatelor substantivale şi / sau adjectivale[7].

§ 2. Sufixul *-iza* a pătruns în limba română prin intermediul unor verbe împrumutate, de cele mai multe ori din limba franceză, servind apoi la producerea pe teren românesc a altor verbe cu bază de derivare neologică sau românească. Categoria de verbe pe care o avem în vedere s-a constituit iniţial pe baze derivative-antroponim mai vechi, fie acestea: **(1)** nume de personalităţi culturale (de obicei nume de scriitori) foarte populare (*caragializa*[8], *eminesciza*[9], *sadoveniza*[10]), fie **(2)** nume de personalităţi politice, de asemenea foarte cunoscute (*maoiza*[11], *staliniza*[12]). Verbele acestea sunt bine fixate în conştiinţa lingvistică a vorbitorilor români, fără a fi totuşi foarte răspândite. În mod obişnuit, circulaţia lor este limitată la discursul criticii / istoriei literare, respectiv la cele aparţinând discursului istoric sau politic. În cele ce urmează, ne vom opri numai la derivatele în care baza este un antroponim românesc, făcând menţiunea că există în limba noastră, ca şi în alte limbi, verbe de acest tip (şi derivate de la ele) construite de la numele unor persoane publice / politice străine (*brejneviza*[13], *clintoniza*[14], *putiniza*[15], *sorosoriza*[16]).

Deşi sunt creaţii lexicale pur româneşti, puternic motivate de realitatea socio-politică autohtonă[17], ambele subtipuri ale modelului derivativ dispun de corespondent în alte limbi, mai ales în franceză: **(1)** *aristotéliser*, *marotiser*, *pétrarquiser*, *socratiser*[18]; **(2)** *balladuriser*[19], *chiraciser*[20], *jospiner*[21], *mitterandiser*[22], *pompidoliser*[23], *sarkozifier*[24], *villepiniser*[25].

§ 3. Caracteristici semantice. Din punct de vedere semantic, aceste verbe sunt: **(1)** verbe factitive (factitive – agentive morfologice: *a becaliza*) şi, uneori, **(2)** eventive (eventive reflexive – ergative: *a se becaliza*)[26]. Verbele descriu procese sau fenomene (şi rezultatul lor) pe baza unor comparaţii implicite, sensul lor general, mai clar în ipostază factitivă, fiind „a face ceva în maniera lui X; a-şi apropria modul de gândire al cuiva”, acest sens de bază fiind însă obligatoriu dublat de o conotaţie negativă foarte vagă[27] „a face ceva rău, urât, condamnabil, aşa cum procedează X”. De la caz la caz, sensul suplimentar se dezambiguizează, înseamnând o atitudine, un gest care încălcă normele obişnuite de conduită civilizată ori care intră în distonanţă cu valorile promovate de societatea modernă de tip european etc.

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)

Cu ajutorul unor procedee diferite, adesea, valoarea semantică adăugată sensului fundamental, presupusă a fi încă puţin cunoscută sau chiar necunoscută de majoritatea destinatarilor mesajului, este definită în mod explicit: **(1)** prin punerea în relaţie a neologismului cu un lexem încărcat cu semantică negativă sau depreciativă[28] (*ne paşte un mare PERICOL şi anume:* ***becalizarea*** *şi* ***băsescizarea*** *României* [48]; *PERICOLUL de „****vanghelizare****” a PSD* [17]; *PERICOLUL de a „****vangheliza*** *şi* ***becaliza****” parlamentul* [93]; *mi-e GROAZĂ să mă gândesc că ne-om* ***becaliza*** *sau* ***columbeniza*** *cu toţii* [15]; *Gigi Becali, care şi-a transformat renumele în poreclă, ameninţând că „va* ***becaliza*** *tot”. Asta-i situaţia: unde-i canalizare veche, e FECALIZARE mare* [63]; *Manelizarea şi* ***columbenizarea*** *are din păcate structură TENTACULARĂ* [46]; *mi-au adresat epitete ca „MIZERIA UMANĂ”, „SCURSURA PSD”, „****vanghelizarea****”* [35]), **(2)** prin introducerea unor lexeme cu valoare de cuantificatori, menite să arate gravitatea fenomenului desemnat de neologism (***becalizarea*** *scenei politice româneşti nu ar fi putut avea loc dacă, anterior lor, nu s-ar fi întâmplat CEVA cu mult mai amplu şi mai GRAV:* ***băsescizarea*** [34]; *sunteţi prima persoană pe care o invit alături de mine pentru a milita împotriva acestui fenomen de* ***becalizare*** *care are deja GRAVE CONSECINŢE asupra României* [16]; *atât de RĂU* ***ne-am „băsescizat”*** *? [...] au ajuns oare să conducă numai inculţii şi idioţii ? Aşa a ajuns şi Becali să fie luat în seamă... un golan şmecher* [9]; *Ne pasc două EVOLUŢII la fel de UMILITOARE:* ***becalizarea*** *&* ***vanghelizarea*** [3]) sau **(3)** prin introducerea neologismului în suite de termeni (autentici sau improvizaţi) cu semnificaţie, propriu-zisă sau contextuală, depreciativă (*Este o politică perseverentă de TEMBELIZARE, MANELIZARE,* ***becalizare*** *şi* ***băsescizare*** [52]; *Se doreşte continuarea procesului de* ***băsescizare****,* ***becalizare*** *şi MANELIZARE a României ?* [52]; *televiziunile nu SE VOR MANELIZA,* ***becaliza****, OTEVIZA,* ***vadimiza*** *sau chiar... VEDETIZA PERICULOS, GĂUNOS, DEZASTRUOS...* [5]; *îţi voi da exemple de alţi bădărani şi de fenomenele nou apărute: vadim,* ***vadimizare****, iliescu, IMBECILIZARE, năstase, ŞMECHERIZARE, boc, BOCEALĂ, videanu, MARMORIZARE şi BORDURARE, hrebenciuc, PĂCĂLIRE, ciorbea, VICTIMIZARE, constantinescu, NECONŞTIENTIZARE, culcer, păsărica de la Ştefan Gheorghiu şi tv antiromânească, voiculescu, SECURIZARE, tismăneanu, BOLŞEVIZARE, băsescu, MANELIZARE, becali,* ***becalizare****, vanghelie, care este, moleşanu, MOLEŞIRE plus accident, duda, COLONELIZARE, ctp, SCÂNTEIZARE, cristoiu, naştere de pui vii ş. a.* [108]; *insurgenţi, internetoţi [...], neserioşi, MCDONALTIZATI, MANELIZAŢI,* ***becalizaţi****,* ***vadimizaţi****, TANACIZATI,* ***cristiantheodorescizati****,* ***monamuscalizati*** [2]; *o parte a electoratului este* ***vadimizată****,* ***becalizată****, TELENOVELIZATĂ* [29]).

Unele contexte explicitează diferite nuanţe posibile ale acestei definiţii foarte largi[29]: **(1)** *băsesciza*: **(a)** „a conduce autoritar, discreţionar” (*Flutură mult mai vajnic decât ceilalţi predecesori steagul luptei anticorupţie şi nu precupeţeşte să-şi împungă cu el adversarii politici fix în locul prin care vodă îi trăgea în ţeapă pe boieri. Pe de o parte, e acuzat că şi-a adjudecat serviciile secrete ca pe un bun propriu, pe de alta este primul preşedinte care a deschis zăgazurile arhivelor securităţii strivind CNSAS-ul sub o mare de dosare. Una peste alta, personalizează instituţia preşedinţiei până la a o* ***băsesciza*** *complet.* [106]; ***Băsescizarea*** *şlepului „PD” [...] Opinia publică, însă, resimte această tutelare ca un fel de...* ***băsescizare*** *a PD-ului. Adică, mai pe şleau, o revenire subtilă la dictatură.* [55]); **(b)** „a fi ipocrit” (*S-a vorbit mult de becalizare. Cred că termenul corect e* ***băsescizare****. Dacă unitatea de măsură a prostiei e becalul, unitatea de măsura a ipocriziei şi minciunii e băselul.* [24]); **(c)** „a guverna o ţară dispreţuindu-i poporul” (*Când C. A. Ionescu (Caion) l-a acuzat de plagiat pe Caragiale, Delavrancea, a propus introducerea în limba română a verbului „****a caionisi****” care să fie echivalent cu „a arunca noroi în obrazul celor cinstiţi”. Prin extensie, am putea oare să introducem „a* ***băsesciza****” ca echivalent pentru „a-ţi dispreţui propriul popor ?* [21]); **(2)** *becaliza* „a vorbi mult şi prost” (***becalizarea*** *României... cred că-i primul titlu adevărat la Diaconescu... trist dar adevărat... există vb. „a* ***becaliza****” care înseamnă „a vb. mult şi prost”; mi-a zis profa de română* [54]); **(3)** *ceauşesciza* „a conduce despotic” (*la iniţiativa unui ministru de interne PD, reinstaurează „****ceauşescizarea****” frontierelor ţării prin măsuri draconice, ce sunt o insultă adusă*

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)

democraţiei [108]); **(4)** *columbeniza* „a fi indecent, lipsit de bună-cuviinţă" (*mă tem că, fiind împovăraţi de grija zilei de mâine, de lipsa de drepturi (pe hârtie le avem dar realitatea e alta), la nivel de popor poate că am uitat ce înseamnă decenţa, buna cuviinţă, principiile creştine... Uită-te la noua generaţie de adolescenţi şi vei vedea o becalizare şi* ***columbenizare*** [79]); **(5)** *constantinesciza* „a guverna cu ajutorul unei camarile" (*„**constantinescizarea**" aparatelor Puterii, adică împânzirea acestora cu oameni de încredere ai preşedintelui, legaţi de domnia sa personal* [67]); **(6)** *iliesciza* „a conduce despotic" (*Ce s-a întâmplat în ultimii 4 ani cu televiziunea ? A fost o* ***iliescizare*** *asemănătoare cu ceauşescizarea* [24]); **(7)** *a orbaniza* „a folosi un vocabular suburban" – despre o persoană publică[30] (***Orbanizarea*** *limbajului politic [...] dl. Orban, tot escaladându-şi discursul, a ajuns la o deplină „**orbanizare**"; **orbanizarea** e un concept aproape similar cu sub-urbanitatea, numai că mai potrivit cu felul de a se vorbi în politica românească* [36]); **(8)** *vadimiza*: **(a)** „a conduce autoritar, justiţiar" (*el spunea despre „**Vadimizarea**" României. [...] Că dacă se va conduce ţara tot mai prost, ţara asta se va* ***Vadimiza****. Şi va fi bine. Că va scăpa de foamete şi de bandiţi.* [17]; *Există un segment al societăţii româneşti care are nevoie de genul acesta de lider: un pic justiţiar, pe alocuri creştin, vorbind fără să clipească despre orice şi oricând, cu limbaj şi apucături îndoielnice. Cum Vadim nu mai corespunde ca idol, locul lui e luat de Gigi. Becalizarea de care se vorbeşte este de fapt o* ***vadimizare*** *în straie noi.* [24]); **(b)** „a folosi un vocabular suburban" – despre o persoană publică (*Aceasta „**vadimizare**" a mesajului* [politicienii români preferă să se împroaşte reciproc cu noroi, să facă deliciul mahalalei prin formulări grosiere, de joasă extracţie, pe care, totuşi, până la începutul lui 2004 le practica doar C. V. Tudor], *ce face şi mai tare de râs clasa politică românească* [42]; *Ce am observat ? nu o radicalizare, ci o* ***vadimizare*** *a discursului. Un discurs radical poate fi civilizat şi nejignitor* [9]); **(9)** *vangheliza* „a vorbi agramat"[31] (*încercare de Mareanizare (**Vanghelizare**) a limbii române în scopul ascunderii nivelului de incultură a noilor „conducători luminaţi"* [89]).

Câteodată însă semnificaţia verbului rămâne cu desăvârşire obscură (*păi da, că nu puteam să îl pun neam pe mijloc de farfurie fiindcă erau gălbenuşele moi tare, aşa că l-am* ***ceauşescizat*** [28]).

În numeroase contexte, verbele par să sugereze o anumită ierarhizare a fenomenelor pe care le desemnează, fie sub aspectul ordonării cronologice, fie sub aspectul unei gravităţi anume, concepute gradual (*Cine ar fi crezut acum doi ani că* ***vanghelizarea****,* ***becalizarea*** *şi sereizarea politicii româneşti pot fi subsumate unui singur concept: „**băsescizare**" ?* [75]; *nu mai e valabilă sintagma: „**becalizarea** României", ci „**băsescizarea** României"* [53]; *După ciclul de „**vadimizare**" a politicii sub guvernele PSD, asistăm la o nouă etapă a politicii dâmboviţene: „**becalizarea**" sub bagheta lui Traian Băsescu* [105]). De cele mai multe ori însă ele se asociază fără nici una din aceste intenţii, dând impresia că funcţionează ca sinonime, ceea ce întăreşte ideea că ele dispun de un conţinut foarte abstract, care coincide, de regulă, cu sensul lor adăugat (*Singura ofertă [...] este fesenizarea,* ***băsescizarea*** *şi* ***becalizarea*** *României !* [24]; *Ghiocei mioritici solitari se înmulţesc foarte greu în aerul* ***becalizat*** *şi* ***băsescizat*** *!* [36]; *este inteligent a închide ochii în faţa comportamentului duplicitar al lui Băsescu şi în faţa tendinţei sale de a* ***becaliza*** *şi* ***vadimiza*** *ţara ?* [24]; *de ce nu să* ***vadimizeze*** *şi* ***becalizeze*** *Europa* [107]; *o ţară* ***imbecalizată*** *sau în egală măsură* ***vadimizată*** [5]; *România se află în plin proces de* ***vadimizare*** *şi mai nou de* ***becalizare*** *!* [103]). Prin procedee grafice specifice, această echivalare devine uneori şi mai evidentă (*Înseamnă că nu ne-am* ***băsescizat-becalizat*** *cu toţii* [76]; *se opun, [...], fenomenului, generalizat în partid, de* ***vanghelizare-oprişenizare*** [27]; *forumiştii de aici nu sunt* ***vadimizaţi*** *(****becalizaţi****)* [108]).

Pot fi semnalate şi unele încercări mai elaborate, întotdeauna cu clare intenţii umoristice, de conceptualizare a noţiunilor desemnate de aceste verbe (*Domnul Berbecali... ăăă... Becali. Se pare că acest domn, patron al celestei noastre Steaua, crede că este în stare să conducă un asemenea stat înfloritor precum este România. [...] Planul este numit şi (****ber)becalizare****. Planul constă în cucerirea unei părţi ale teritoriului român şi transformarea sa în Provincie Becală. Zic o parte, pentru că nu poate trece de Carpaţi, care „este" mari, aşa că teritoriul* ***Becal*** *va „este" format din Dobrogiea, Câmpea Română şi Moldova. În acest teritoriu, numit ulterior* ***Berbecalia****, se va desfăşura procesul complex de (****ber)becalizare****. Factorii de (****ber)becalizare*** *„este"* ***armata becală*** *formată din oi, capre şi berbeci,* ***credinţa becală*** *– credinţă*

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)

dualistă şi anume credinţa în Dumnezeu şi Becali, ruralizarea etc. ***Armata becală*** *va influenţa direct „popolaţia" impunând* ***limba becală****.* ***Limba becală*** *presupune folosirea verbelor, în special a verbului „a fi", la persoana a III-a singular, elidarea vocalei „i" când nu trebue (amoneac, mercurea, câmpea etc.) şi adăugarea iei când nu trebue (ierlenmaier, aleie, liceie etc.). În plus (****ber)becalizarea*** *impune popolaţiei supuse să îşi facă operaţie estetică pentru a avea faţă de fund [...]. La românii liberi, adică cei din Transilvania, procesul de* ***becalizare*** *se va desfăşura mai lent până la Retragerea Oinistă din secolul 24 (2371-2375) şi rapid după aceasta. De aceea, din păcate, toată popolaţia României* ***se va becaliza****.* [41]; *Dacă unitatea de măsură a prostiei e* ***becalul****, unitatea de măsura a ipocriziei şi minciunii e* ***băselul*** [24]).

Caracterul puternic abstract al verbului este cel care face posibilă asocierea sa cu un alt antroponim decât cel ce i-a servit drept bază derivativă (*a închide ochii în faţa comportamentului duplicitar al lui* ***Băsescu*** *şi în faţa tendinţei sale de a* ***becaliza*** *şi* ***vadimiza*** [24]; *S-a petrecut un lucru: [...]* ***Theodor Stolojan s-a vadimizat*** [85]; ***Geoană*** *a venit la Mioveni, Argeş, în scopul de a* ***vangheliza*** *micuţa urbe a automobilului românesc* [56]; ***Băsescu*** *este acuzat de* ***vadimizare*** *deşi nu există în discursul său nimic naţionalist-extremist* [44]; *„****becalizarea****" sub bagheta lui* ***Traian Băsescu*** [105]).

§ 4. Caracteristici structurale. Verbele cu bază antroponim (şi derivatele postverbale corespunzătoare) se obţin prin ataşarea sufixului *-iza*:

(1) la numele de familie – regula generală: **(a)** *băsesciza* (*Fenomenul se numeşte* ***băsescizare*** [24]; *românilor le va lua 50 de ani să mai facă un pas... după* ***băsescizare*** [62]); **(b)** *becaliza* (*A* ***becaliza*** *= proces ipotetic de transformare a unor oameni normali în războinici ai luminii. Exemple: jiji Bee k Lee a afirmat pentru postul de televiziune Zero Tv că* ***va becaliza*** *întreg mapamondul* [1]; *„****Voi «becaliza»*** *toată România. Va fi o marcă de renume european", a declarat patronul clubului Steaua* [100]; *– Spuneaţi că* ***veţi*** *„****becaliza****" toată România. Cum ? / – Da, toată România* ***o să*** *o* ***becalizez****. Deja e „****becalizată****" 25%. [...] Dar* ***nu*** *o* ***becalizez*** *eu, ci Dumnezeu* [5]; *cu banii lui poate* ***becaliza*** *(****becalizare*** *= tâmpire bolânzire cum vreţi voi) tătă România* [104]); **(c)** *ceauşesciza* (*A fost o iliescizare asemănătoare cu* ***ceauşescizarea*** [45]); **(d)** *columbeniza* (*ne-om* ***columbeniza*** *[...] cu toţii* [15]); **(e)** *igorsmirnoviza* (*Transnistria, un pământ* ***igorsmirnovizat*** [22]); **(f)** *iliesciza* (*Vanghelizare după metoda manivelă, după* ***iliescizare*** *nu e deloc rău* [108]); **(g)** *oprişeniza* (*acuză conducerea partidului că tolerează „vanghelizarea şi* ***oprişenizarea*** *PSD* [4]); **(h)** *orbaniza*[32] (*Plan de* ***Orbanizare*** [63]; *„****Orbanizarea****" Comisiei Europene* [77]; ***Orbanizarea*** *forţată a României* [51]; *PNL s-a* ***orbanizat*** [98]); **(i)** *patriciza* (*Uşurel cu* ***patricizarea****, că rămâneţi doar între voi* [5]; *„****Patricizarea****" conştiinţelor* [99]); **(j)** *vangheliza* (*Becalizarea se va lovi însă de un alt curent politic, cel puţin la fel de influent,* ***vanghelizarea*** [64]; *PSD-ul duce o altă luptă: de* ***vanghelizare*** *a partidului* [5]; *nu acceptăm să fim generaţia* ***vanghelizată*** [84]; *Expunerea Bernea e supusă unui proces de „****vanghelizare****"* [95]; ***Vanghelizare*** *la Partidul lu' Mucles* [97]).

(2) la prenume – dacă acesta este mai neobişnuit şi dacă numele de familie este unul comun (*nu avem oare şi un pnl-orbanizat,* ***crinizat****,* ***noricizat*** [5]; *încercare de* ***Mareanizare*** *(Vanghelizare) a limbii române* [89]; *deja politica românească s-a peremizat şi* ***vadimizat*** [108]; *Lasă-ne şi du-te la Vanghelie ! Sau eşti* ***vadimizat*** *?* [40]).

(3) la prenumele (întreg sau abreviat) aglutinat cu numele de familie (*insurgenţi, internetoţi [...],* ***cristiantheodorescizaţi****,* ***monamuscălizaţi*** [2]; *De parcă ne-a [...] „****vecetudorizat****" cineva vreodată [...] !?!* [40]).

(4) la numele de familie modificat în forme paronimice, cu intenţii ludice[33], numele distorsionate evocând cu umor caracteristici oarecare ale purtătorilor lor: **(a)** *becalifica* (*Sigur, cum să nu: a becaliza,* ***a becalifica*** *etc.* [32]); **(b)** *(ber)becaliza / berbekkaliza* (*marfa aia de-o importă tot Rrromânu' băsescizat,* ***berbekkalizat*** *şi pelicanizat* [5]); **(c)** *evangheliza* (*o autentică* ***(e)vanghelizare****. Instalarea lui Marian Vanghelie la conducerea organizaţiei PSD Bucureşti* [74]).

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)

RESURSE BIBLIOGRAFICE:

***Academia Română / Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Gramatica limbii române*, vol. I, *Cuvântul*, EAR, Bucureşti, 2005, p. 32-328

****Dicţionar general de ştiinţe. Ştiinţe ale limbii*, EŞ, Bucureşti, 1997[1], [Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călăraşu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaş, Gabriela Pană Dindelegan]

CUNIŢĂ, Alexandra, *Din nou despre sufixul verbal -**iza***, în *Aspecte ale dinamicii limbii române actuale*, Actele Colocviului Catedrei de Limba română, Editura Universităţii din Bucureşti, [Bucureşti], 2003, p. 107-115

EVSEEV, I. , *Derivare semantică şi derivare morfemică*, AUT, XV, 1977, Seria Ştiinţe filologice, p. 123-128

IORDAN, Iorgu, *Limba română contemporană*, Editura Ministerului Învaţământului, Bucureşti, 1956

MANEA, Dana, *Structura semantico-sintactică a verbului românesc. Verbele psihologice*, Arhiepiscopia Romano-Catolică de Bucureşti, 2001, p. 98-100

MAZNIC, Silvia, *Studiu asupra verbelor eventive în limba română*, [rez. tez. doc.], Chişinău, 2006

MLADIN, Constantin-Ioan, *Mutaţii semantice şi stilistico-pragmatice la unele verbe noi cu baza toponim / etnonim*, Universitatea „Sf. sf. Kiril i Metodii" din Veliko Tarnovo – Международна научна конференция „балканите – език, история, култура", 12-15 aprilie 2007 [sub tipar]

NAHOI, Ovidiu, *Becalizăm, vanghelizăm*, în „Evenimentul Zilei", nr. 4940, 17 aprilie 2006

UŞURELU, Camelia, *Dinamica factitivelor în limba română actuală*, în *Perspective actuale în studiul limbii române*, Actele Colocviului Catedrei de Limba Română, Editura Universităţii din Bucureşti, Bucureşti, 2001, p. 249-256

ADRESE INTERNET:

[1] 123urban.ro; [2] 15-19.ro; [3] 80.86.106.144; [4] 9am.ro; [5] adevarul.ro; [6] agenda.liternet.ro; [7] agitateur.org; [8] agoravox.fr; [9] antena3.ro; [10] archives.rezo.net; [11] biblioteca.ase.ro; [12] bibliotecaonline2.files.wordpress.com; [13] blog.edouard-fillias.fr; [14] blogosfera.md; [15] brancu.revistavip.net; [16] catastif.com; [17] cdep.ro; [18] ceeol.com; [19] centrul-cultural-pitesti.ro; [20] cheznous.mesdiscussions.net; [21] ciutacu.ro; [22] cnaa.acad.md; [23] comanescu.hotnews.ro; [24] cotidianul.ro; [25] cozmingusa.weblog.ro; [26] crainou.ro; [27] cronicaromana.ro; [28] culinar.ro; [29] desteptarea.ro; [30] dilemaveche.ro; [31] droitemoderne.blogmilitant.com; [32] eduard.ro; [33] europalibera.org; [34] evenimentul.ro; [35] evenimentulzilei.ro; [36] evz.ro; [37] expres.ro; [38] fairelejour.org; [39] fantezii.com; [40] fcsteaua.ro; [41] fluturasiinsplina.wordpress.com; [42] formula-as.ro; [43] forum.softpedia.com; [44] forum.chip.ro; [45] forum.cotidianul.ro; [46] forum.eliberadio.ro; [47] forum.realitatea.net; [48] forum.softpedia.com; [49] forums.france5.fr; [50] forums.macgeneration.com; [51] fundatia-aleg.ro; [52] gandul.info; [53] gardianul.ro; [54] garsonieraluimaruta.ro; [55] gdo.ro; [56] gds.ro; [57] gmards.com; [58] groparu.ro; *[59] hebdo-marianne.net; [60] hebdo.nouvelobs.com; [61] horia-marinescu.net; [62] hotnews.ro; [63] infonews.ro; [64] infopolitic.ro; [65] jurnalul.ro; [66] kamizole.blog.lemonde.fr; [67] kappa.ro; [68] liebig.blog.lemonde.fr; [69] lyoncapitale.fr; [70] mangouste.blog.lemonde.fr; [71] marianne2.fr; [72] marianne2007.info; [73] mintea-de-ceai.blogspot.com; [74] monitorulexpres.ro; [75] n.cotidianul.ro; [76] nastase.wordpress.com; [77] neus.snspa.ro; [78] nicktod.blogspot.com; [79] oana-dobre.blogspot.com; [80] ocsena.ouvaton.org; [81] okay.ro; [82] onnouscachetout.com; [83] perso.orange.fr; [84] petitiononline.com; [85] pndro.ro; [86] presidency.ro; [87] presidentielle.actu.orange.fr; [88]

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)

prosport.ro; [89] pruteanu.ro; [90] qc.answers.yahoo.com; [91] que-faire.info; [92] rdl.com.lb; [93] realitatea.net; [94] restaurants.blog.lemonde.fr; [95] revista22.ro; [96] revistapresei.ro; [97] romfest.org; [98] roportal.ro; [99] sfin.ro; [100] stresofobia.ro; [101] supliment.polirom.ro; [102] timpul.md; [103] tolo.ro; [104] virtualarad.net; [105] ziaruldeiasi.ro; [106] ziaruldemures.ro; [107] ziua.net; [108] ziua.ro; [109] zzum.ro.

NOTE:

[1] Vezi, pentru discutarea mai amplă a acestui aspect şi pentru referinţe bibliografice recente, MLADIN 2006.

[2] Considerând că reproducerea fidelă a formelor (gramaticale, grafice) deviante, foarte frecvente în comunicarea scripturală din mediul electronic, nu prezintă interes pentru discuţia de faţă, am operat corecţiile necesare, acolo unde a fost cazul. Toate sublinierile ne aparţin.

[3] CUNIŢĂ 2003, p. 112.

[4] NAHOI 2006.

[5] Din cauza lungimii lor sau a structurii morfo-fonetice greoaie, nu toate numele proprii de persoane politice se pretează la derivare (*scuzaţi* ***dificultatea*** *cuvântului –* ***„constantinescizarea****” aparatelor Puterii, adică împânzirea acestora cu oameni de încredere ai preşedintelui, legaţi de domnia sa personal* [67]).

[6] Foarte rar, şi adjectiv dinamic în *-ant*: *becalizant* (*Antena 1, care preferă show-ul lui Tucă, de obicei cu invitaţi decenţi, emisiunilor* ***becaliza(n)te*** [101]). Forma substantivizată din exemplul următor reproduce structura substantivului devenit comun *caţavencu – caţavenci* (*Cu Becali însuşi, deşi greu, va fi mai uşor decât cu* ***becaliza(n)ţii*** *! (Aşa cum a fost cu Caţavencu – Caragiale l-a făcut să piardă candidatura, făcându-l să piardă scrisoarea aşa greu obţinută – dă-i cu bere, dă-i cu vin – , dar* ***caţavencii*** *dăinuie)* [16]).

[7] Câmpul lexical pe care îl iniţiază noile creaţii poate fi completat şi cu formaţii parasintetice (*curentul* ***„anti-vanghelizare****” este în continuă creştere* [27]; *Grupul de iniţiativă* ***anti-vanghelizare*** *atacă la SMS* [23]; *Vă voi* ***de-becaliza*** *!* [58]; *un partid de tip european care să fie ales şi de electoratul* ***ne-becalizat*** [108]).

[8] *Astfel* ***caragializat****, cu iz puternic de superficial şi momentan, e greu să ne imaginăm teribilismul* [61]; *ne întoarcem voioşi la campionatul blegos şi* ***caragializat*** [26]; *societate* ***caragializată*** *care seamănă cu Fierăria lui Iocan* [18]; *epoca noastră* ***caragializată*** [18]; *întreg parlamentul nostru s-a* ***caragializat*** *definitiv, aderând fără şovăire la „marea trăncăneală” a autorului „Scrisorii pierdute”* [102].

[9] *Încercarea lui Scurtu de a* ***eminesciza*** *titlul operei poetice* [19]; *poporul român s-a tot caragializat, nu s-a* ***eminescianizat*** [12].

[10] *În ce limbă a* ***sadovenizat*** *Sadoveanu ?* [22]; ***Sadovenizarea*** *universului Ştefanian* [22]; *tonalitate solemnă, gravă, caracteristică discursului* ***sadovenizat*** [22].

[11] *o operaţie de turcizare, maghiarizare, grecizare, rusificare, europenizare,* ***maoizare****, mondializare etc.* [17]; *China a vizat în mod explicit acest lucru atunci când procesul de* ***de-maoizare*** *a societăţii chineze...* [11].

[12] *pericolul sovietizării României, în timp ce ne „****staliniza****”* [25]; *Presa rusă a reacţionat aproape imediat la această „****stalinizare*** *blândă”* [108]; *După o vagă* ***de-stalinizare****, se accentuează fenomenele de criză* [37].

[13] *Apariţia unei noi generaţii de politicieni într-un peisaj politic* ***brejnevizat*** [33]; *Asistăm la un proces de* ***brejnevizare*** *a liderilor de partid* [102].

[14] *Dacă* ***sorosorizare*** *ar însemna dezvoltare, atunci* ***clintonizare*** *ar însemna întinerirea clasei politice şi administrative din Republica Moldova* [78]; *De la* ***sorosorizarea*** *la* ***clintonizarea*** *Republicii Moldova* [14]; *un fel de Bush* ***clintonizat*** [6].

[15] *dumneavoastră vreţi să fiţi preşedinte pe model Putin şi că urmăriţi ceea ce s-ar putea numi o „****putinizare****” a României sau a politicii* [86]; *îmbătat de putere şi suspectat de „****putinizare****”* [30].

[16] Vezi *clintoniza*.

[17] Corpusul conţine şi exemple din limba română vorbită în Republica Moldova.

[18] *Ce poète* ***marotise****,* ***pétrarquise***; *Paul* ***socratise****,* ***aristotélise*** [*apud* CUNIŢĂ, p. 109].

[19] ***Balladuriser****: une insulte ? [...] pour le RPR, se „****balladuriser****” est une image caricaturale* [59]; ***Balladuriser*** *Pasqua ? Mais que fut Sarkozy, sinon le premier des balladuriens !* [60]; *Le problème de Sarko, c'est qu'il est avec cette vieille droite qui a tendance à le* ***balladuriser*** [49]; *le diablotin risque de* ***se faire „balladuriser”*** [38]; *depuis que la baudruche Raffarin n'en finit plus de* ***se „balladuriser”*** *(c'est-à-dire devient aussi impopulaire que louis-philippard)* [91]; *Chirac veut „****balladuriser****” Sarkozy* [38]; *Balladure trouve que Sarkozy est entrain de* ***se Balladuriser*** [31]; *Sarkozy ? Il* ***va se faire balladuriser*** *!* [71]; ***Balladuriser*** *terme d'abord employé au Bomberman (jeu video se jouant à 4 consistant à envoyer des bombes sur ses potes)* [57]; *qui accusait Lionel Jospin de* ***se „balladuriser****” !* [7].

[20] *L'État n'a rien à légiférer là dedans; il va falloir* ***dé-chiraciser*** *tout ça* [8].

[21] *„****jospiner****” pour ne rien dire. Pour ceux qui n'entraveraient pas l'argomuche „jaspiner” c'est bavasser, parler, le jaspin étant le discours. Le jeu de mot est trop tentant !* [66]; *Son passage* [de Lionel Jospin] *aux affaires a suscité de nombreuses expressions populaires. On dit, par allusion aux reniements du politicien: Jospin qui s'en dédie !* ***Jospiner****, bavarder à tort et à travers à propos de sujets dont on ignore tout. Jospinade, discours à l'esbroufe, mensonges.*

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)

Jospinatoire, des propos jospinatoires, grossiers, stupides. ***Jospinailler****, calomnier traîtreusement.* ***Jospiner*** *du chef, acquiescer, se soumettre à tout ce qui fait le monde comme il est. Jospination, esprit étroitement national. Relig. Seigneur épargnez-nous notre Jospin quotidien. Un temps de Jospin, un sale temps. Ne fais pas ton Jospin ! „Ne sois pas grotesque !" Un Jospin, un médiocre.* [10]; ***Jospiner****" est un néologisme qui se traduit par une petite phrase qu'on laisse tomber soit par inadvertance, soit à dessein et qui exprime une opinion sentimentalement vraie et logiquement fausse, ou le contraire. Nous pensions que ce verbe ne se conjuguait qu'à l'imparfait du subjonctif. Mais nous découvrons qu'il se conjugue – depuis la sortie de Jospin en Israël – à tous les temps, particulièrement au futur. Et que même non reconnu par l'Académie Française, il vient politiquement par acquérir droit de cité, à travers le compromis passé, dit-on, entre Jacques Chirac et son Premier ministre.* [92]; *Avec le PS pour* ***mitterrander****, rocardiser,* ***jospiner****, une fois de plus ?* [83]; ***jospiner*** *– v. intr. (de Jospin) „Hésiter, être là sans être là. Dire non pour signifier oui"* [70]; ***Jaspiner*** *ou* ***jospiner****. Mot d'argot: „Parler pour meubler"* [80]; *Lionel et Jospin dans le dico. Le terme aujourd'hui désuet de „****jaspiner****" dont les lexicologues estiment qu'il est une contraction entre „jaser" et „japper" et qui signifie „parler pour ne rien dire" peut s'allier au mot „opiner" qui à l'origine avait le sens de „émettre une opinion" et qui aujourd'hui signifie plus volontiers „bouger le tête pour approuver" pour former le terme „****jospiner****" qui voudrait dire „remuer la tête pour ne rien dire".* [68].

[22] *„****mitterandiser****" par le parti démocrate* [13]; *je* ***me suis fait mitterandiser****,* ***balladuriser****,* ***chiraciser****,* ***jospiner****, laisse moi* ***me faire sarkozifier*** [90].

[23] *Je connais 3 hôpitaux qui sont en train de* ***pompidoliser*** *leur informatique* [50].

[24] *il vaut mieux* ***sarkozifier*** *les sessions* [20]; *Le maire de Lyon semble* ***se sarkozifier*** *aussi vite que le président de Région* [69]; *c'est au tour de Ségolène de* ***se sarkozifier*** [83].

[25] *On attendra la prochaine édition du Robert pour* ***„villepiniser", „se villepiniser"*** [94]; *qu'il continue d'infléchir, de* ***villepiniser*** *son discours* [72]; *Il est entrain de* ***se Villepiniser*** [87]; ***Brejnéviser****: Verbe du premier groupe signifiant: „Continuer à s'agiter en desserrant les fesses avec le sourire figé pour faire comme si tout baignait à bloc et que le gouvernement maintenait solidement les catastrophes par les rênes. ". En plus bref, c'est un synonyme du très vilain verbe français* ***villepiniser*** [82].

[26] *m-aş* ***becaliza****, dar mi s-a aprins un bec roşu* [3]; *m-aş* ***becaliza*** *total !* [81]; *Nu te* ***Becaliza****,* ***Borciza****,* ***Coposa****,* ***Mititeliza*** [88]; *Iliescu acuză opoziţia că s-a „****vadimizat****"* [17]; *Voi chiar* ***v-aţi patricizat*** *de tot* [5].

[27] În ciuda conținutului semantic foarte personalizat al bazei de derivare.

[28] Dacă semantica lexemului este pozitivă, formularea este una ironică (*dacă lovitura cu piciorul într-un obiect rotund face suta de mii de euro iar alţii îşi vând copii p-o mână de scânduri [...], dacă România are marea ŞANSA de a se* ***becaliza*** [73]). Şi altfel de structuri sunt posibile (*DOAMNE FEREŞTE de o* ***becalizare****,* ***geoanizare*** *sau* ***vadimizare*** *a României* [47]).

[29] Între ghilimele au fost notate semnificaţiile „reconstituite" ale noilor termeni.

[30] Vezi şi: *nu avem oare şi un pnl-orbanizat,* ***crinizat****,* ***noricizat*** *[...] nu vi se pare că au acelaşi vocabular de Ferentari ?* [5].

[31] Sensul devine şi mai explicit prin asocierea derivatului cu unele particularităţi de limbaj clişeizate, deci uşor de recunoscut de către oricine, atribuite personajului respectiv (***vanghelizare – CARE ESTE*** [...] *cum ar spune* ***vanghelizare – CARE ESTE*** [43]; *a mizat pe mişcările de „****vanghelizare*** *CARE ESTE*" [96]; *Ai fost la şcolarizare sau la* ***vanghelizare*** *? Parc-ai fi „Marean, CARE ESTE* [39]).

[32] Aici ar trebui distinse două verbe omonime, întrucât există doi referenţi pentru baza de derivare (Ludovic Orban – vicepreşedinte PNL, viceprimar al capitalei şi Leonard Orban – Comisarul european).

[33] Mecanismul denumirii prin evocarea profesiei este exploatat şi în verbul *a matroza*, sinonim pentru *a băsesciza* (*cei care nu gândesc „****vanghelizat*** *sau „****matrozat****"* [65]).

BDD-A23726 © 2007 Editura Universităţii „Petru Maior"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 23:09:43 UTC)